

MIDDELFART 6. MARTS 2020

Forårsseminar 2020

Huset, Middelfart

Oplæg ved STUK

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, BUVM

Ved: Maj Balsløv, Helle Kjærhus, Nørgaard og Bente Sloth

Indhold

1. Kort oplæg af hovedresultaterne fra Rambølls afsluttende rapport om undersøgelse af undervisningen i specialundervisningstilbud
2. Inspiration til brug af aktionslæring og andre værktøjer til det gode udviklingsforløb i specialtilbud
3. STUK's arbejde med at udvikle et inspirationsmateriale om anbragte børn og unges faglige progression og trivsel i skolen
4. Nyt på emu.dk om specialundervisning
5. Spørgsmål fra salen

Rambølls rapport

Hovedresultaterne fra Rambølls afsluttende rapport om undersøgelse af
undervisningen i specialundervisningstilbud

Januar 2020

KORT OM FORMÅL OG METODE

TRE HOVEDFORMÅL

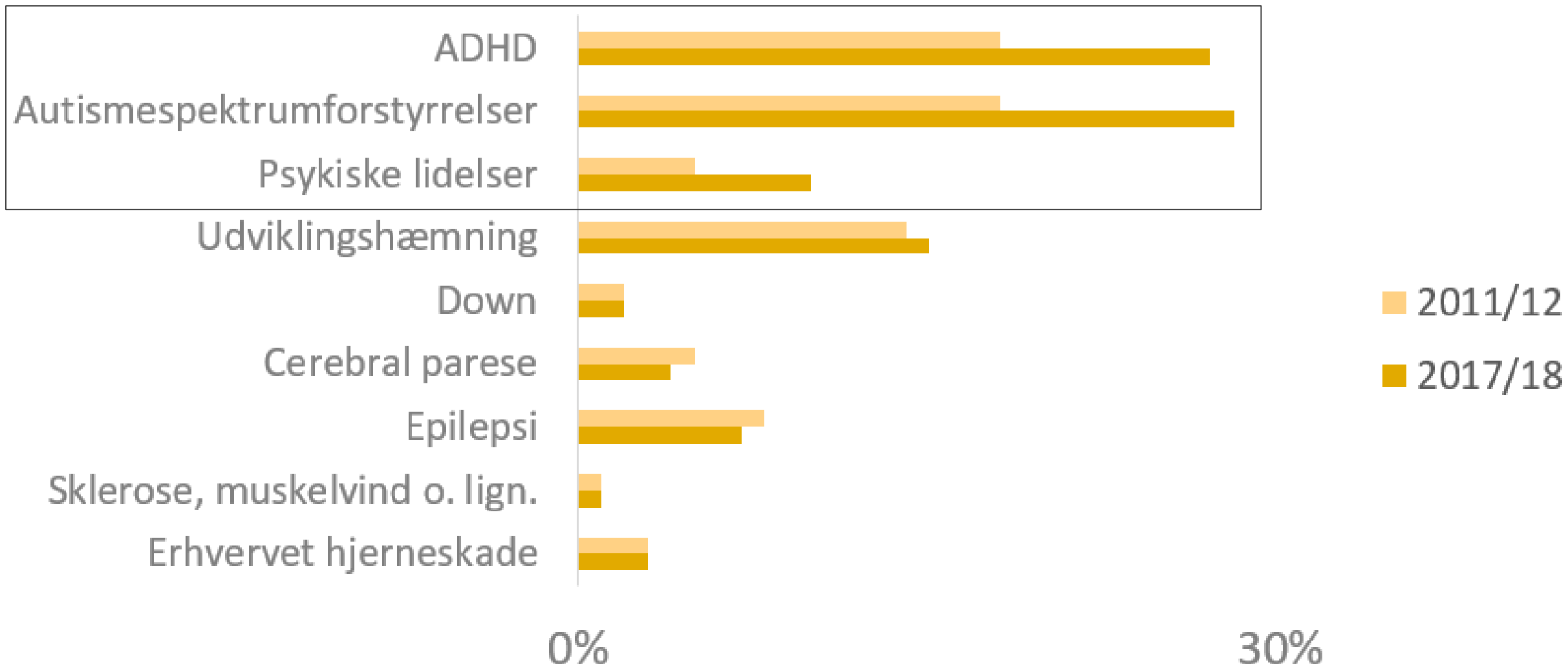
At undersøge og følge udviklingen i forhold til..

1. elevgruppens faglige niveau, trivsel og overgang til ungdomsuddannelse
2. undervisningspraksis i specialundervisningstilbuddene
3. Organisering af specialundervisningstilbuddene

TRE PRIMÆRE DATAKILDER

1. Spørgeskemaundersøgelser blandt ledere og medarbejdere i 2016, 2017, 2018 og 2019
2. Casestudier på i alt 20 specialundervisningstilbud i 2016, 2017 og 2019
3. Registerdata om elevernes faglige niveau, trivsel, uddannelsesadfærd efter 9. klasse og diverse baggrundsvariable

1. HOVEDBUDSKAB: ELEVGRUPPEN ER FORANDRET

2. HOVEDBUDSKAB: INGEN ENTYDIG UDVIKLING I ELEVERNES FAGLIGE NIVEAU, TRIVSEL OG OVERGANG TIL UNGDOMSUDDANNELSE

3. HOVEDBUDSKAB: SPECIALUNDERVISNINGSTILBUD, SOM I HØJ GRAD ARBEJDER MED REFORMEN, SKABER BEDRE RESULTATER FOR ELEVERNE

3. HOVEDBUDSKAB: SPECIALUNDERVISNINGSTILBUD, SOM I HØJ GRAD ARBEJDER MED REFORMEN, SKABER BEDRE RESULTATER FOR ELEVERNE

FAGLIGT NIVEAU

- Eleverne får signifikant bedre resultater i nationale test i *dansk læsning* i specialundervisningstilbud som i høj grad omsætter →

3. HOVEDBUDSKAB: SPECIALUNDERVISNINGSTILBUD, SOM I HØJ GRAD ARBEJDER MED REFORMEN, SKABER BEDRE RESULTATER FOR ELEVERNE

TRIVSEL

- Eleverne trives i højere grad i specialundervisningstilbud, der omsætter →

3. HOVEDBUDSKAB: SPECIALUNDERVISNINGSTILBUD, SOM I HØJ GRAD ARBEJDER MED REFORMEN, SKABER BEDRE RESULTATER FOR ELEVERNE

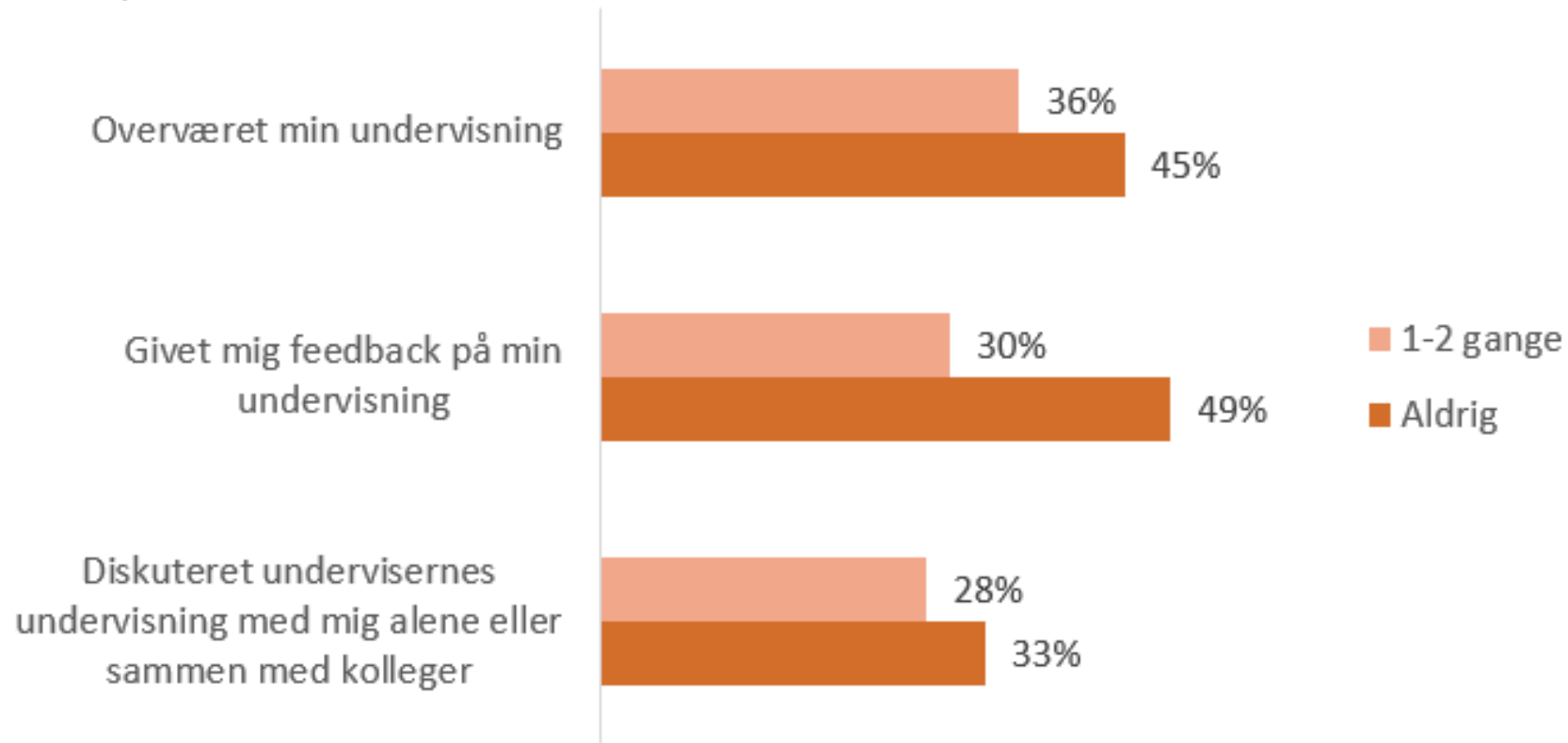
UDDANNELSESADFÆRD EFTER 9. KLASSE

- Eleverne er mindre tilbøjelige til at falde ud af uddannelsessystemet efter 9. klasse eller til at påbegynde en STU, på specialundervisningstilbud der i meget høj grad anvender
- Eleverne er mere tilbøjelige til at begynde på en ungdomsuddannelse, når specialundervisningstilbuddene i høj grad anvender

4. HOVEDBUDSKAB: DEN PÆDAGOGISKE LEDELSE ER KENDETEGNET VED POSITIVE FORVENTNINGER MEN FÅ KONKRETE MÅL TIL ELEVERNES LÆRING

Andel medarbejdere, der angiver, at ledelsen i specialtilbuddet i skoleåret 2018/19 har..

5. HOVEDBUDSKAB: STORT FOKUS PÅ ELEVERNES TRIVSEL OG SOCIALE KOMPETENCER

Tre forhold som bidrager til at skabe trivsel:

1. Færre elever pr. voksen
2. Rummelighed ift. elevernes forskelligheder
3. En klar og genkendelig struktur for skoledagen

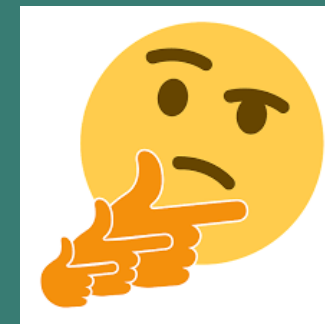
6. HOVEDBUDSKAB: VARIEREDE OG DIFFERENTIEREDE LÆRINGSFORMER ER UDBREDTE

Tre opmærksomhedspunkter

- Balance mellem fagfaglige og specialpædagogiske kompetencer i medarbejdergruppen som grundlag for medarbejdernes samarbejde om elevernes udvikling.
- Pædagogisk ledelse med fokus på elevernes læring og en fælles praksis for at arbejde med faglige udviklingsmål.
- Specialundervisningstilbuddene er afgørende for at løfte eleverne – men det kræver en systematisk og intensiv indsats.

Inspiration til pædagogisk ledelse – herunder brug af nyttige værktøjer til det gode udviklingsforløb i Specialtilbud – en opsamling

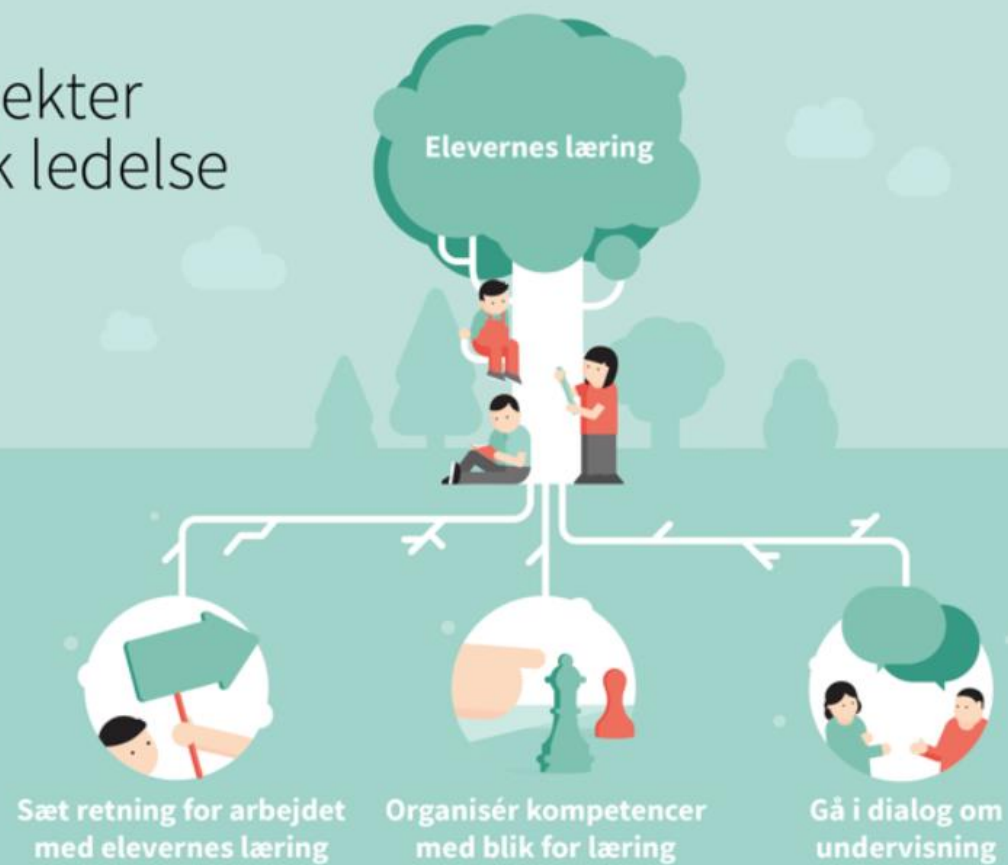
Erfaringer fra netværket mellem otte specialtilbud om øget "Samarbejde mellem almen – og specialområdet" medfokus på pædagogisk ledelse og ledelsesværktøjer

VID
EN
OM

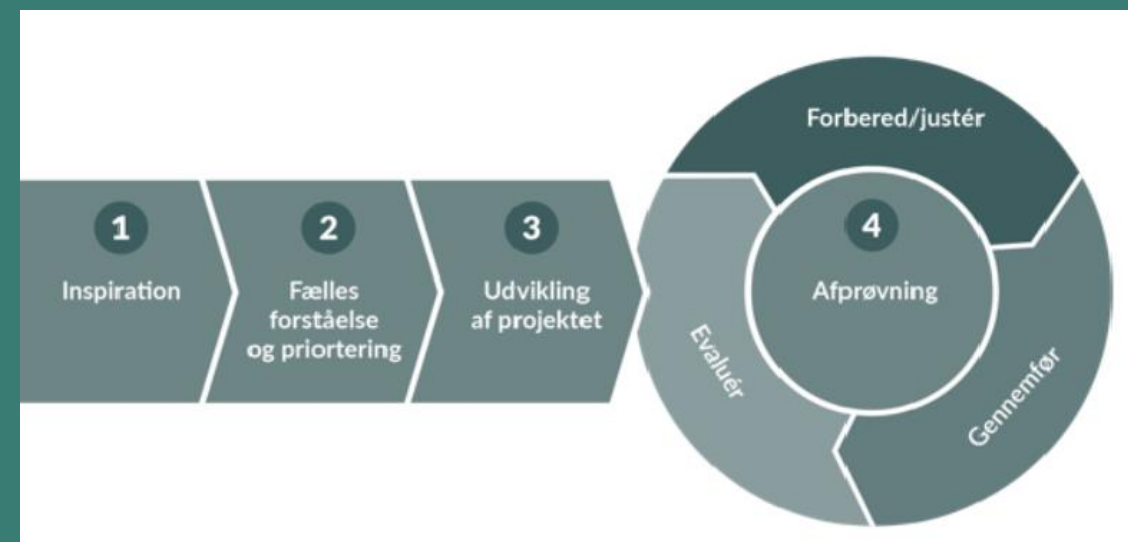
Tre væsentlige aspekter af god pædagogisk ledelse

Den gode udviklingsproces – En proces i fire faser

- 1. Inspiration:** fokus på videndeling og inspiration samt fælles refleksion over praksis
- 2. Fælles forståelse og prioritering:** formulere og afgrænse projektets rammer ud fra viden om temaet og fælles prioritering af behov og udfordringer
- 3. Udvikling af projektet:** definere og udfolde vores svar og løsninger på, hvordan vi vil håndtere de prioriterede behov og udfordringer
- 4. Afprøvning:** planlægge og gennemføre konkrete prøvehandlinger, der løbende evalueres og justeres i takt med at vi gør os erfaringer og producerer ny viden

En case om co-teaching

1. Fase - Inspiration

- Kursus/temadage
- Motivation

2. Fase - Fælles forståelse

- Nedsættelse af arbejdsgruppe (lærer, pædagog, vejleer og leder),
- Inddragelse af medarbejdere

3. Fase - Udvikling af projektet

- Hvilke klasser og undervisere skal deltage?
- Hvilke formål, mål og tegn arbejder vi frem mod?
- Hvilke konkrete prøvehandlinger vil vi igangsætte og hvornår?
- Hvem har ansvar for hvad? Hvordan ser forandringsplanen ud? Hvem har hvilke roller?
- Hvornår observerer og evaluerer vi?

4. Fase – Afprøvning

- Aktionslæring -> gennemføres fire prøvehandlinger i 3. klasse om co-teaching. Elevernes stemmer høres løbende.
- Hver 4. uge observeres i klassen og der afholdes evalueringsmøder med ledelse og vejleder.
- Aktioner justeres og nye sættes i gang. Erfaringer deles med alle medarbejdere.

Eksempel på formål og mål

Skolen udvikler læringsmiljøer, hvor eleverne oplever tryghed og forudsigelighed:

- Eleverne oplever at de lærer og trives mere
- Eleverne oplever sig som en del af klassens fællesskab
- Alle medarbejdere har en fælles faglig viden om co-teaching og om eleverne
- Alle omkring barnet inddrager barnets stemme/perspektiv
- Der ses faglig og social progression hos alle elever
- Den pædagogiske ledelse og vejledere er tæt på undervisningen i klassen

Forandringsmodel 1 – leder og vejlederes ramme

Co-teaching 3. årgang – et eksempel

Udfordringer	Indsatser	Delmål	Mål	Virkning på længere sigt/den ny virkelighed
<ul style="list-style-type: none"> • At sikre ALLE elever på 3. årgang lærer og trives i et inkluderende læringsmiljø • At udnytte den tildelte ressource optimalt i forhold til forberedelse, gennemførelse og evaluering af undervisningen • Lærere, pædagoger og vejledere på 3. årgang skal have viden og redskaber til arbejdet med inkluderende læringsmiljøer • At give alle undervisere på 3. årgang kompetencer i co-teaching 	<ul style="list-style-type: none"> • Kursus i co-teaching og brug af data for undervisere på 3. årgang • Skabe tid og rum for fælles forberedelse af co-teaching forløb i klasserne på 3. årgang • Aktioner – afprøvning af de forskellige co-teachingtilgange • Observation og reflekterende teammøder hver 6. uge med vejledere og ledere på 3. årgang • Børnesamtaler, udvikling af spørgeguide og gennemførelse af to samtaler med alle elever • Systematik: Udvikling af en fælles inklusionsmodel (sådan arbejder vi her) • Udvikling af årshjul med aktioner, observationer, vejledning og teamsamtaler med fokus på co-teaching • Udarbejde et feedbackskema til brug for teamsamtaler på 3. årgang 	<ul style="list-style-type: none"> • Alle undervisere i 3. årgang har gennemført kursus i co-teaching og brug af data • Alle undervisere har i fællesskab planlagt, gennemført og evalueret tre co-teachingsforløb i skoleåret 2019/20 • Ledere og vejledere har gennemført 6 – 7 observationer i klasserne på 3. årgang efter en fælles skabelon • Ledelse og vejledere har kalenderlagt, planlagt og gennemført 6-7 læringsamtaler med team på 3. årgang • Senest i juni 2020 har vejlederne i samarbejde med teams udviklet en fælles inklusionsmodel, som afprøves i 3. og 4. årgang næste skoleår • Vejlederne har udarbejdet et feedbackskema til brug for 3. og 4. årgang næste skoleår • Mindst 90% af eleverne i 3. årgang viser faglig progression i dansk og matematik på baggrund af vores diagnostiske tests • Mindst 90% af eleverne udtrykker trivsel, motivation og selvhjælpen ud fra børnesamtaler • At alle elever udtrykker glæde ved skolen, og at de har venner på i klassen • Eleverne "tør" at spørge om hjælp – og at fejle 	<ul style="list-style-type: none"> • Alle teams på 3. årgang arbejder vedvarende eksperimenterende og professionelt efter co-teachingmetoden ud fra Marilyn Friends' strukturer • At årgangens samlede faglige ressourcerne er udnyttet optimalt • Alle elever på 3. årgang oplever faglig progression - at de bliver så dygtige de kan • At alle eleven føler sig inkluderet i det store fællesskab på 3. årgang 	<ul style="list-style-type: none"> • At alle elever lærer og trives i inkluderende læringsmiljøer fra 0. – 9. klasse • Ledere og medarbejdere har fælles mindset, tilgange og værktøjer til at arbejde med at skabe inkluderende læringsmiljøer • At alle medarbejdere er kompetente co-teachere • At vejledere er en dagligt synlig og praktisk resurse i de klasser, der har behov for hjælp til at udvikle undervisningen

Forandringsmodel 2 – undervisere og vejlederes plan

– et styringsredskab

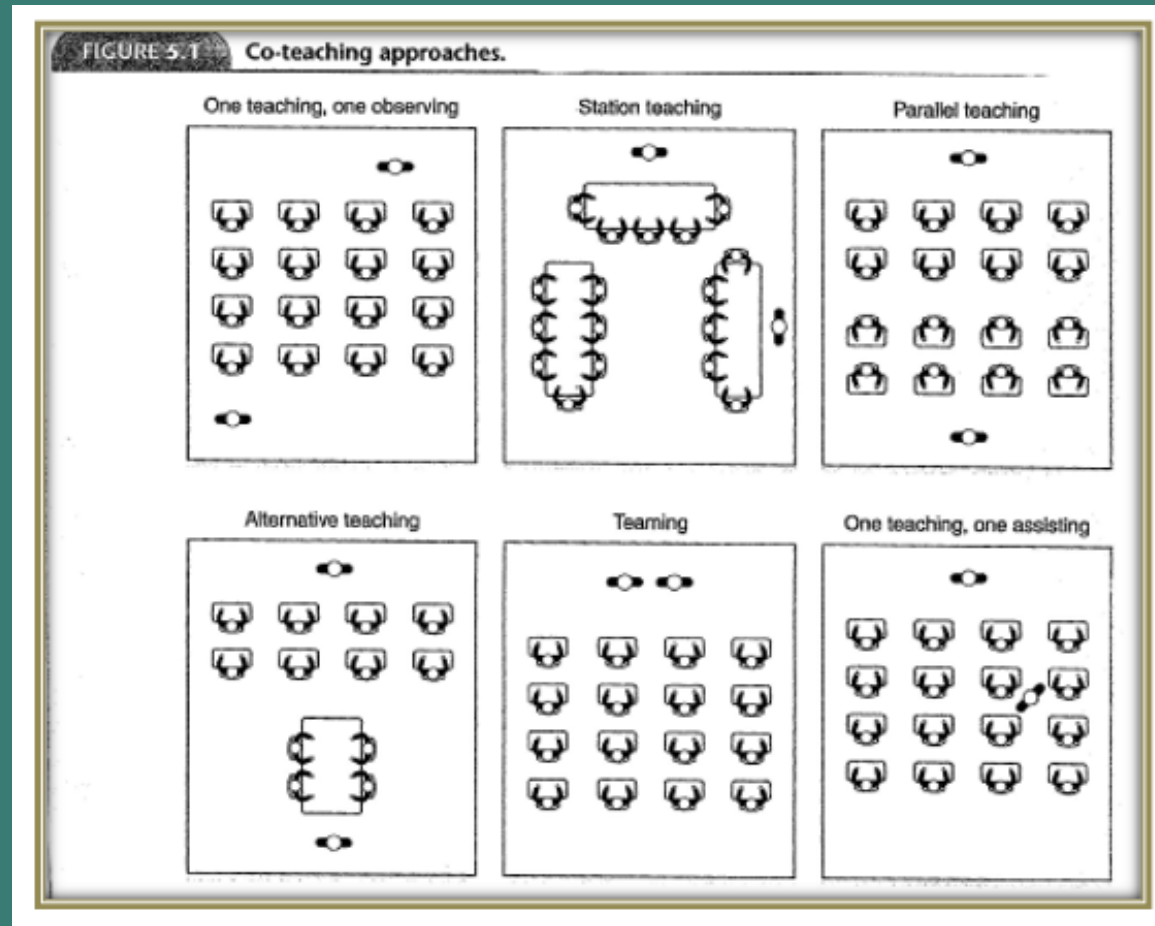
Indsatser	Aktiviteter				Delmål
	Trin 1 Frem til uge 42 efterårsferien	Trin 2 Frem til uge 50 jul	Trin 3 Frem til uge 15 påskeferie	Trin 4 Frem til uge 25 sommerferien	
<ul style="list-style-type: none"> Kursus i co-teaching og brug af data for undervisere på 3. årgang Skabe tid og rum for fælles forberedelse af co-teaching forløb i klasserne på 3. årgang Aktioner – afprøvning af de forskellige co-teachingtilgange Observation og reflekterende teammøder hver 6. uge med vejledere og ledere på 3. årgang Børnesamtaler, udvikling af spørgeguide og gennemførelse af to samtaler med alle elever Systematik: Udvikling af en fælles inklusionsmodel (sådan arbejder vi her) Udvikling af årshjul med aktioner, observationer, vejledning og teamsamtaler med fokus på co-teaching Udarbejde et feedbackskema til brug for teamsamtaler på 3. årgang 	<p>29. august 2019</p> <ul style="list-style-type: none"> • hvorfor skal vi bruge co-teaching • hvilke forskellige tilgange har vi mulighed for at forsøge os med. (one teach – one observe, one teach one assist, parallel teaching, alternative teaching, teamteaching og station teaching • introduktion til inklusionsmodellen <p>Fra uge 39 til uge 42, Lene kommer ud i klassen og observerer.</p> <p>Møde mandag den 28. oktober - evaluering af den 1. periode og planlægning af den kommende periode. Hvordan var det før, hvordan er det nu og hvad er næste afprøvning.</p>	<p>28. oktober 2019</p> <p>Lærerne erfaringsudveksler, alle hører om alle projekter. Vi vidensdeler.</p> <p>Projektet udvides med børnesamtaler. Hvad er næste skridt?</p> <p>Der arbejdes med flipped learning, CL strukturer og differentieret materiale indenfor co-teaching. Teamet forbereder, planlægger, udfører og evaluerer undervisningen sammen.</p> <p>Uge 44 – 50</p> <p>Lene observerer den næste afprøvning</p> <p>Møde, mandag den 10. december.</p> <p>10.dec 2019</p> <p>Lærerne erfaringsudveksler, alle hører om alle projekter. Vi vidensdeler.</p> <p>Projektet udvides med indretning af læringsrummet. Hvad er næste skridt?</p>	<p>10.december</p> <p>Lærerne erfaringsudveksler, alle hører om alle projekter. Vi vidensdeler.</p> <p>Projektet udvides med indretning af læringsrummet. Hvad er næste skridt?</p> <p>5.B begynder arbejdet med co-teaching</p> <p>Uge 2 – 11</p> <p>Lene observerer den næste afprøvning</p> <p>Møde den 10. marts</p> <p>Lærerne erfaringsudveksler, alle hører om alle projekter. Vi vidensdeler.</p> <p>Projektet evalueres og vi inddrager endnu en klasse (4.B begynder med co-teaching) Hvad er næste skridt?</p> <p>14. januar optakt for tre nye klasser, 4.B, 1.B og 0.D</p>	<p>Møde den 10. marts</p> <p>Lærerne erfaringsudveksler, alle hører om alle projekter. Vi vidensdeler.</p> <p>Projektet udvides med indretning af læringsrummet. Hvad er næste skridt?</p> <p>Uge 11 – 20</p> <p>Lene observerer den næste afprøvning</p> <p>Møde den 12. maj</p> <p>Lærerne erfaringsudveksler, alle hører om alle projekter. Vi vidensdeler.</p> <p>Projektet evalueres og planen for det kommende skoleår fremlægges.</p> <p>16. juni slutevaluering med undervisningskonsulenterne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Alle underviser i 3. årgang har gennemført kursus i co-teaching og brug af data • Alle undervisere har i fællesskab planlagt, gennemført og evalueret tre co-teachingsforløb i skoleåret 2019/20 • Ledere og vejledere har gennemført 6 – 7 observationer i klasserne på 3. årgang efter en fælles skabelon • Ledelse og vejledere har kalenderlagt, planlagt og gennemført 6-7 læringssamtaler med team på 3. årgang • Senest i juni 2020 har vejlederne i samarbejde med teams udviklet en fælles inklusionsmodel, som afprøves i 3. og 4. årgang næste skoleår • Vejlederne har udarbejdet et feedbackskema til brug for 3. og 4. årgang næste skoleår • Mindst 90% af eleverne i 3. årgang viser faglig progression i dansk og matematik på baggrund af vores diagnostiske tests • Mindst 90% af eleverne udtrykker trivsel, motivation og selvhjulpen ud fra børnesamtaler • At alle elever udtrykker glæde ved skolen, og at de har venner på i klassen • Eleverne "tør" at spørge om hjælp – og at fejle

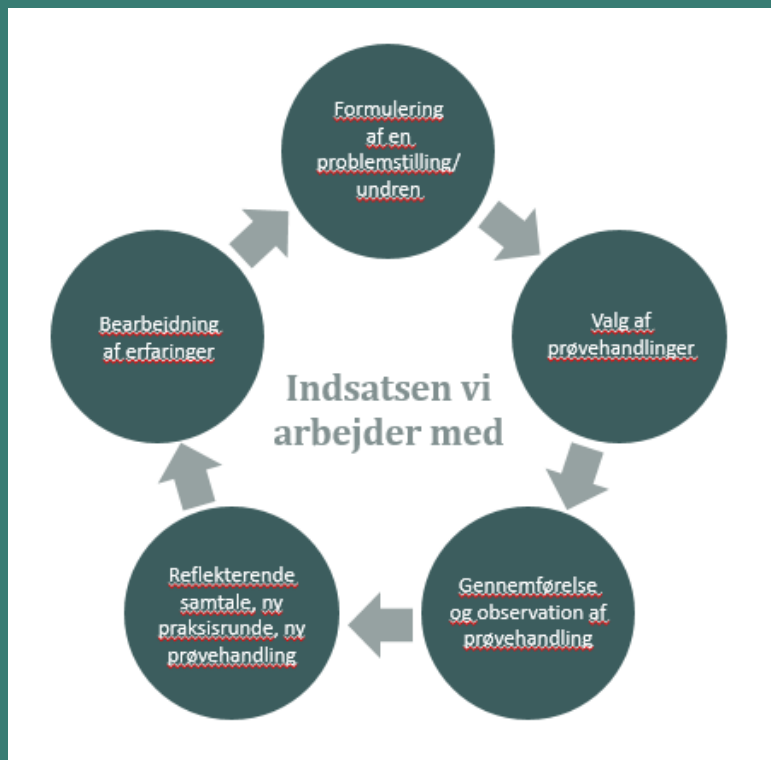
De seks tilgange til co-teaching

Friend, M. & Cook, L. (2010). Interactions: Collaboration skills for school professionals (6th ed.). Boston: Pearson.

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Fase 4: Afprøvning

Feedbackmodel i aktionslæringsforløb

Indledende samtale

Hvad skal observeres med hvilket formål, og hvordan hænger det sammen med udviklingen af pædagogisk praksis?

Observation

Observation af det aftalte i praksis.
Kan udføres af både leder og pædagogisk personale.

Reflekterende samtale

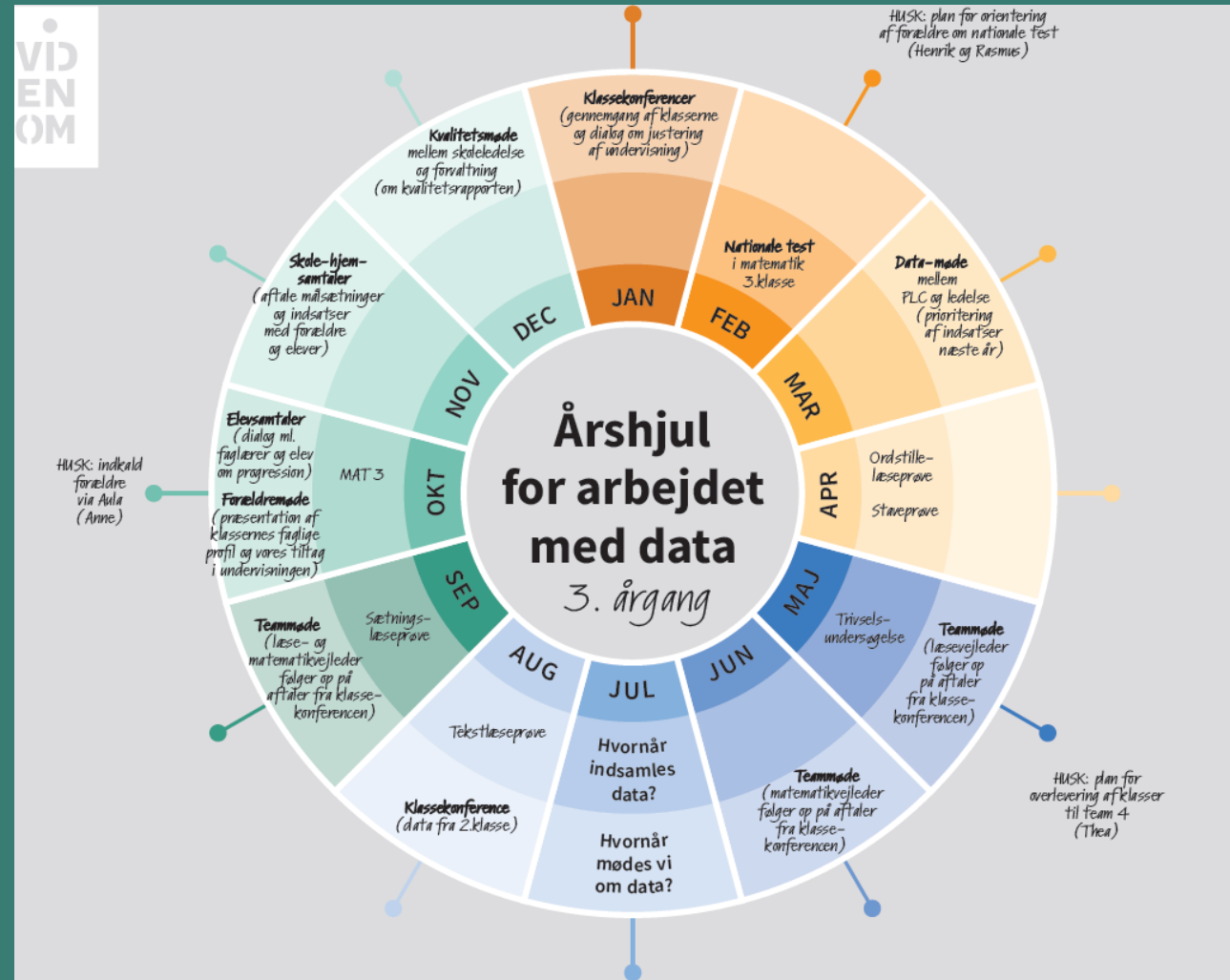
Hvordan kan det observerede bidrage til udvikling af indsatsen?

Årshjul, ledelsesredskab

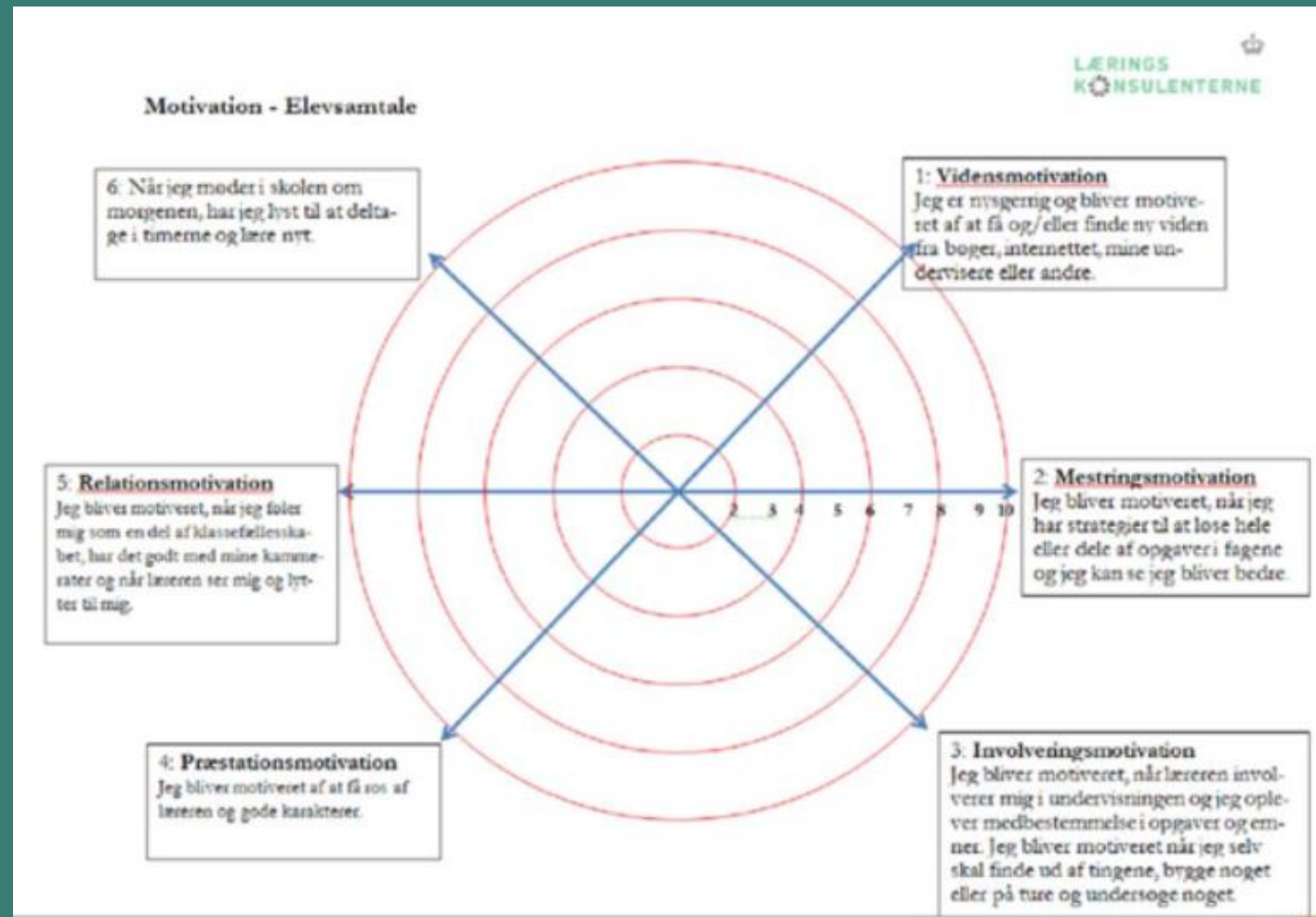

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Prøvehandlinger,
observationer og
teamsamtaler med ledelse
og vejledere sættes ind i
data-årshjulet

Edderkoppen, elevinterview, elevens stemme

STUK – fem læringspointer fra netværksarbejdet

- Organiser kompetencer med blik for **elevernes læring**
- Sæt en **tydelig retning og ramme** for skolens arbejde med elevernes læring
- Gå i dialog med underviserne om den gode undervisning – **vær "tæt på"**
- Ledelse og vejledning skal tæt på klassens maskinrum, relationsarbejde – **"Et fælles vi"**
- Systematik, fælles værktøjer, brug af data og **vedholdenhed i udviklingsarbejdet**

Kort summeeøvelse, 2 minutter

- Hvad blev I mest optaget af?
- Hvad er I allerede gode til – og hvor er der plads til udvikling?

INSPIRATIONSMATERIALE OM ANBRAGTE BØRN OG UNGES FAGLIGE PROGRESSION

Maj Balsløv og Helle Kjærhus Nørgaard

BAGGRUND

Anbragte børn og unge i grundskolen

- har generel **dårligere trivsel**
- klarer sig **dårligere fagligt**

Afslutter grundskolen med så dårlige faglige færdigheder, at de har **svært ved at gennemføre en ungdomsuddannelse**

SAMARBEJDE MED SOCIALSTYRELSEN

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Socialstyrelsens projekt "Styrket læringsmiljø for anbragte børn og unge" har fokus på:

- At skabe viden om anbragte børn og unges skolegang
- Udgangspunkt i kommunernes praksis med understøttelse af plejefamilier og anbringelsessteders samarbejde med skoler

STUK's projekt "Inspirationsmateriale om anbragte børn og unges faglige progression" har fokus på:

- Hvordan kommuner/forvaltninger og skoler kan understøtte anbragte børn og unges deltagelsesmuligheder, faglige progression og trivsel i skolen

De to projekter understøtter således hinanden ved at arbejde med anbragte børn og unges udfordringer i skolen fra forskellige vinkler.

FORMÅL

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Understøtte forvaltninger og skoler i at opbygge:

- **kapacitet**
- **beredskab**
- **systematiske indsatser**

Bidrage til at sikre anbragte børn og unges

- **deltagelsesmuligheder**
- **faglige progression**
- **trivsel**

i skolen

MÅLGRUPPER

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Primære Ledere og medarbejdere i børneforvaltninger, fx PPR
Personale i grundskolen - almen- og specialområdet

Sekundære Plejefamilier
Ledere/personale på anbringelsessteder
Socialforvaltninger

PROCES FOR PROJEKTET

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Kortlægning v./ Rambøll

Viden, lovende praksis og lovgivning på området

Organisatoriske og faglige/pædagogiske redskaber

Udvikling af Inspirationsmateriale

3 kommuner/skoler afprøver, kvalificerer og udvikler Inspirationsmaterialet

Afprøvningsperiode: februar – maj 2020

Afsluttende læringskonference november 2020

Inspirationsmaterialet ver. 1.0

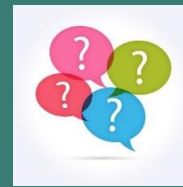
BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

- Vidensnotat
- Model for tværprofessionelt samarbejde
- Skema for læringsamtale
- PowerPoint til skoler
- PowerPoint for forvaltning
- Guide vedr. lovgivning

Vidensnotat

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Tre retningsgivende principper for en kvalificeret faglig praksis

1. Faglige forventninger til anbragte børn og unge
2. Et ligeligt og samtidigt fokus på barnets og den unges faglige progression og trivsel
3. Sammenhængende læringsmiljøer mellem skole og hjem

Fire greb til at styrke anbragte børn og unges faglige progression, trivsel og deltagelsesmuligheder

1. Få **viden** om barnet eller den unges styrker og udfordringer, når han/hun starter i skolen.
2. Gå sammen om at udarbejde en **udviklings- og undervisningsplan** for barnet/den unge.
3. Sørg for et **tæt samarbejde** mellem de nære voksne i barnets/den unges hverdag.
4. Inddrag systematisk **barnets eller den unges perspektiv**

- **Proces** for at styrke anbragte børn og unges læring og trivsel i undervisningen

Spørgsmål og dialog

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

- Spørgsmål til projektet
- Formidling - hvordan formidles inspirationsmaterialet bedst?
 - Trykt materiale
 - Digitalt materiale
 - Sociale medier
 - Konferencer
 - Oplæg
 - Lokal formidling – hvor lokalt?
 - Regional formidling
 - Workshop
 - Mm.

NYT PÅ EMU.DK SOM ER RELEVANT FOR SPECIALTILBUD

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Pædagogisk ledelse: <https://emu.dk/stx/forskning-og-viden/organisering-og-ledelse/viden-om-paedagogisk-ledelse>

Diagnoser: <https://emu.dk/grundskole/saerlige-elevgrupper/diagnoser>

Konflikthåndtering: <https://emu.dk/grundskole/undervisningsmiljo/konflikter>

Low arousal: <https://emu.dk/grundskole/undervisningsmiljo/konflikter/video-low-arousal-fagligheden-bag-bekymrede-adfaerd>

Tværprofessionelt samarbejde: <https://emu.dk/grundskole/undervisningsmiljo/tvaerprofessionelt-samarbejde>

Børneperspektiver: <https://emu.dk/grundskole/undervisningsmiljo/inkluderende-laeringsfaellesskaber>

Viden om inklusion: <https://emu.dk/grundskole/forskning-og-viden/viden-om-udgivelser>

Rambølls følgeforskning, specialundervisning: <https://emu.dk/grundskole/forskning-og-viden/undersogelse-af-undervisning-i-specialundervisningstilbud-afsluttende>

Inspiration til det gode udviklingsforløb: <https://emu.dk/grundskole/program-loft-af-de-fagligt-svageste-elever/det-gode-udviklingsforlob-0>

Inddragelse af børneperspektiver: <https://emu.dk/sites/default/files/2019-03/Temah%C3%A6fte%20B%C3%B8rneinddragelse.pdf>

Spørgsmål og kommentarer fra salen

Tak for i dag

Mailadresser:

Bente Sloth – bente.sloth@stukuvm.dk

Maj Balsløv – maj.balslov@stukuvm.dk

Helle Kjærhus Nørgaard – helle.kjaerhus.norgaard@stukuvm.dk
